

4. Sikorskij B. F. Vzaimootnoshenie npravstvennogo i jesteticheskogo kak sociologicheskaja problema / B. F. Sikorskij. – Voronezh : Izd-vo Voronezh. un-ta, 1985. – 136 s.
5. Jerikson Je. Detstvo i obshhestvo / Je. Jerikson. – SPb. : ITD «Letnij sad», 2000. – 592 s.
6. Jakobi M. Styd i istoki samouvazhenija / M. Jakobi. – M. : Institut analiticheskoy psihologii, 2001. – 249 s.
7. Lynd H. M. On shame and the search for identity / H. M. Lynd. – NY. : Routledge, 1999. – 320 p.
8. Modigliani A. Embarrassment, facework and eye contact: Testing a theory of embarrassment / A. Modigliani // Journal of Personality and Social Psychology. – 1971. – 17 (1). – P. 15–24.
9. Pattison S. Shame: Theory, Therapy, Theology / S. Pattison. – GB. : Cambridge University Press, 2000. – 355 p.

Received June 8, 2017

Revised July 10, 2017

Accepted August 9, 2017

УДК 316.37

Ks. Stanisław Bukalski

s.bukalski@gmail.com

INTEGRACJA I POMOC SPOŁECZNA WOBEC MIGRANTYW – ZARYS PROBLEMU NA PRZYKŁDZIE MIASTA WROCŁAWIA

Bukalski S. Social Integration and Public Assistance towards the Migrants as the Outline of the Problem Concerning the City of Wrocław / Stanisław Bukalski // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University, G. S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S. D. Maksymenko, L. A. Onufriieva. – Issue 38. – Kamianets-Podilskiy : Aksioma, 2017. – P. 77–83.

Stanisław Bukalski. Social Integration and Public Assistance towards the Migrants as the Outline of the Problem Concerning the City of Wrocław. The article presents the problem of social integration of migrants and refugees in terms of the multicultural city of Wrocław. Social integration is a dynamic and structured process in which all members participate in

dialogue to achieve and maintain peaceful social relations. Social integration does not mean forced assimilation. Social integration is focused on the need to move toward a safe, stable and just society by mending conditions of social disintegration and social exclusion – social fragmentation, exclusion and polarization; and by expanding and strengthening conditions of social integration – towards peaceful social relations of coexistence, collaboration and cohesion. Social security is any government system that provides monetary assistance to migrants, people with an inadequate or any income. The author concentrates on the main forms of social assistance and the main directions of social workers' work in order to provide assistance and use all possible measures for the integration of migrants with the local population, overcoming stereotypes, hatred and fear.

Key words: migrants, refugees, social work, integration, charity.

Станіслав Букальський. Інтеграція і соціальна допомога мігрантам – нарис проблеми на прикладі міста Вроцлава. У статті представлено проблему соціальної інтеграції мігрантів та біженців на прикладі мультикультурного міста Вроцлава. Проаналізовано соціальну інтеграцію як феномен, сповнений протиріч, оскільки вона вимагає акцептування обох сторін і може означати необхідність зречення своєї ідентичності однією чи обома сторонами, повністю або частково. У цьому випадку ідентичність розуміється як соціальна роль, цінності, норми, звичаї, традиції, права, світогляд, навіть мова. Соціальна інтеграція як термін використовується в соціології й інших соціальних науках для позначення процесу включення до значної частини населення різноманітних груп меншин, наприклад, національних меншин, біженців, мігрантів і репатріантів, і, як наслідок, отримання можливостей, прав і послуг, доступних лише для більшості. Показано основні форми соціальної допомоги й основні напрямки роботи соціальних працівників із метою надання допомоги та використання можливих заходів для інтеграції мігрантів із місцевим населенням та боротьби зі стереотипами, ненавистю і страхом. Соціальна допомога є однією з інституцій соціальної політики держави, головне завдання якої – надання допомоги окремим індивідам і сім'ям, у тому числі мігрантам, які не можуть впоратися з важкими життєвими ситуаціями, використовуючи свої здібності, повноваження і засоби.

Ключові слова: мігранти, біженці, соціальна робота, інтеграція, благодійність.

Sytuacja społeczno-polityczna w Europie sprawia, że w najbliższej przyszłości praca socjalna z uchodźcami będzie tematem ważnym i jednocześnie niełatwym. Konflikt na Ukrainie oraz napływ uchodźców z Afryki oraz Bliskiego Wschodu spowodował, że problem dotyczy całej Unii Europejskiej, w tym także Polski. Na wstępie niniejszego rozważania rozróżnić należy pojęcie imigranta i uchodźcy, gdyż często oba te terminy eksponowane są zamiennie.

Zgodnie z definicją konwencji, dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie dnia 28 lipca 1951 r., którą Polska ratyfikowała w 1991 r. uchodźcą jest osoba, która przebywa poza krajem swego pochodzenia i posiada uzasadnioną obawę przed prześladowaniem w tym kraju ze względu na rasę, religię, narodowość, poglądy polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej. Udzielenie statusu uchodźcy, bądź odmowa jego udzielenia ma miejsce w ramach procedury sprawdzającej, na podstawie przepisów ustawy z 13 czerwca 2003 r., o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei imigrant /migrant/, to cudzoziemiec, który przybył do Polski z zagranicy na pobyt czasowy lub w celu zamieszkania na stałe i przebywa na podstawie stosownego zezwolenia administracyjnego, wynikającego ze spełnienia przesłanek ustawowych. Imigranci mieszkający w Polsce to najczęściej cudzoziemcy podejmujący pracę bądź naukę w naszym kraju. Imigranci, którzy nie posiadają ważnego zezwolenia na pobyt lub wjechali na terytorium bez zezwolenia powinni się liczyć z możliwością wydalenia z terytorium Polski i czasowego zakazu ponownego wjazdu [3]. Imigrant /migrant/ to osoba, która opuszcza swój kraj, by poprawić jakość swojego życia – a więc przybywa do danego kraju w celu znalezienia lepszej pracy, miejsca kształcenia albo w celu dołączenia do członków rodziny. Mianem imigrantów ekonomicznych określa się osoby, które opuszczają swój kraj by szukać lepszej pracy i zarobków poza jego terytorium.

Na podstawie artykułu 45. ustawy o pomocy społecznej «praca socjalna obejmuje całokształt działalności, mającej na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez nie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz rozwinięcie ich aktywności życiowej» [5]. W literaturze przedmiotu znajduje się istotny zapis, wskazujący, że «praca socjalna to interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi» [2, s. 175]. Nieco inaczej praca socjalna definiowana jest przez Helenę Radlińską, która określa ją mianem wydobywania i pomnażania sił ludzkich, ich usprawniania i organizacji wspólnego działania dla dobra ludzi [1, s. 85].

Klasyczne metody pracy socjalnej można sklasyfikować następująco:

- praca socjalna z jednostką;

- praca socjalna z grupą / rodziną;
- praca socjalna ze środowiskiem lokalnym [2, s. 176].

Wśród form pracy socjalnej wymienia się:

- ratunek;
- opiekę – forma świadczona w sytuacjach życiowych, w których ludzie dotknięci nieszczęściem nie umieją albo nie mają dość sił, by przewyciężyć trudności. Jest ona formą zindywidualizowaną;
  - pomoc – działania, mające wspierać pomyślny rozwój, zarówno osób z pewnych względów zagrożonych, jak i wszystkich członków społeczności, np. poradnie rodzinne;
  - kompensację społeczną – to wyrównywanie braków środowiskowych, utrudniających pomyślny bieg życia jednostki lub grupy [2, s. 176].

Podstawowymi działaniami, wykonywanymi przez pracowników socjalnych wobec uchodźców podczas realizacji Indywidualnych Programów Integracji, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz założeniami pracy socjalnej jest:

- pomoc w zameldowaniu w miejscu zamieszkania;
  - pomoc przy rejestracji w urzędzie pracy;
  - pomoc w uzyskaniu numeru PESEL;
  - pomoc w rejestracji w przychodni lekarskiej;
  - pomoc w uzyskaniu odpowiedniej pomocy medycznej (obejmuje to także pomoc w zapisaniu się do lekarza);
  - pomoc w poszukiwaniu mieszkań;
  - pomoc w realizacji spraw urzędowych;
  - pomoc przy zapisaniu dzieci do szkoły lub przedszkola;
  - pomoc w skierowaniu na kurs języka polskiego i motywowanie do jego nauki lub też poszukiwanie wolontariuszy do pomocy w nauce języka;
  - pomoc w zorganizowaniu sprzętu gospodarstwa domowego i odzieży;
  - pomoc w założeniu konta w banku;
  - wyrobienie numeru NIP;
- pomoc w uzyskaniu świadczenia rodzinnego lub innego rodzaju pomocy z OPS-ów [2, s. 177].

Szczególną uwagą pracownika socjalnego powinni zostać objęci cudzoziemcy kwalifikujący się jako «szczególnie wrażliwi» – ofiary handlu ludźmi, ofiary przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej, rodziny z dziećmi, kobiety w ciąży etc.

Udzielanie pomocy społecznej powinno następować również poprzez:

- konsultacje indywidualne z zakresu procedur administracyjnych;
- zapewnienie pomocy materialnej;
- zindywidualizowane poradnictwo w zakresie pomocy społecznej, opieki medycznej;
- zapewnienie beneficjentom dostępu do mediów telekomunikacyjnych;
- tłumaczenia dokumentów, sporządzanie pism i podań etc [2, s. 178].

Praca socjalna przewiduje możliwość zawarcia kontraktu socjalnego, w którym określa się obowiązki obu stron. Wydaje się, że takie określenie obowiązków w kontrakcie, czy też w jakimkolwiek innym dokumencie, jest o tyle ważne, że motywuje cudzoziemca do działania, nie pozwalając mu na ograniczenie się do biernego pobierania zasiłków. Niewywiązywanie się z obowiązków pociąga za sobą ryzyko wstrzymania udzielanej pomocy. Oczywiście, zarówno zobowiązania, jak i ewentualne sankcje powinny być w każdym przypadku nakładane po rozpatrzeniu indywidualnej sytuacji.

We Wrocławiu w roku 2015 zameldowanych na pobyt stały lub czasowy było 4,5 tys. obcokrajowców, większość z nich przybyła do stolicy Dolnego Śląska w związku z rozwojem gospodarczym tego miasta i regionu. Osoby przybywające zasilają duże międzynarodowe koncerny, ulokowane w mieście i terenach usytuowanych poza ścisłym centrum. W latach 2010-2015 w mieście odnotowano obecność 18 uchodźców, którzy objęci zostali programem indywidualnym integracji przez wrocławski MOPS.

Departamentu Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta Wrocławia, wyraża stanowisko, że w kwestii przyjęcia uchodźców istotne są rządowe wytyczne organizacyjno – prawno-finansowe. Z kolei Dyrektor Caritas Archidiecezji Wrocławskiej, ks. mgr lic. Dariusz Amrogowicz, odnosząc się do problemu przyjmowania uchodźców przywołuje fakt z 1999 r., kiedy to Caritas Archidiecezji Wrocławskiej gościła uchodźców z Kosowa: «Byli to muzułmanie, którzy przez dwa miesiące gościli pod naszą opieką. By przypomnieć sobie atmosferę tamtych, dni zrobiłem przegląd prasy: z niej wylaniał się obraz polskiej gościnności i radości, że możemy potrzebującym pomóc – wyjaśnia kapłan. Dodaje, że byli to ludzie z pożogi wojennej, którzy przyjechali znaleźć tu oddech. Część z nich wróciła do swoich krajów, część wyjechała do zachodniej Europy» [4].

Polska jest dla wielu imigrantów nie jest docelowym miejscem pobytu. Taki wniosek można wysnuć zestawiając świadczenia socjalne dla imigrantów w Polsce i innych krajach Europy. Na kilkadzie-

siąt tysięcy polskich wiz wydanych obywatelom Ukrainy na koniec drugiej połowy 2015 roku na Dolnym Śląsku, zameldowanych na pobyt stały było niespełna 400 osób, na pobyt czasowy – 2223. Liczby i dane wskazują, że na chwilę obecną problem imigrantów, uchodźców wydaje się być marginalny. Jednak w niektórych mediach odczuwalna jest zbiorowa panika i strach, wywodzący się z niewiedzy. Wszystko to prowadzi do aktów nienawiści, tworzenia stereotypów. Imigranci, którzy zmierzają do Europy, to ludzie różnych kultur, wyznań. Z pewnością są wśród nich również imigranci ekonomiczni, jednak większość to ludzie szukający nowej ojczyzny. Prawdą jest, że migranci mogą być szansą na ekonomiczny i gospodarczy rozwój w społeczeństwie o ujemnym przyroście naturalnym. Istotnym problemem jest jednak integracja migrantów z mieszkańcami, stworzenie im godnych warunków do życia. O Wrocławiu często mówi się jako o mieście wielokulturowym. Aby jednak nie były to jedynie puste słowa miasto i społeczeństwo muszą przygotować na tę wielokulturowość [4].

Dla tego tak ważne są spotkania, publikacje, imprezy, konweny, na których będą omawiane sprawy uchodźców i imigrantów, będą szukane rozwiązania pomocy i współpracy z obcokrajowcami. Może jestem zbyt idealistą, ale dla mnie osobiście człowiek to człowiek, skąd jest, jakiego jest koloru skóry, wyznania, jaką reprezentuje kulturę, kompletnie nie ma dla mnie znaczenia, tym bardziej w sytuacji gdy człowiek ten potrzebuje pomocy.

Bibliografia

1. Brenk M. Praca socjalna w pedagogice społecznej Heleny Radlińskiej. Zarys tematu / M. Brenk // Ad novum fructum. Z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania / red. W. Jamrozek, K. Ratajczak, D. Żołądź. – Poznań : Strzelczyk, 2007.
2. Głąbicka K. Praca socjalna z uchodźcami, emigrantami w środowisku lokalnym / K. Głąbicka. – Warszawa : Centrum rozwoju zasobów ludzkich, 2014.
3. Kim jest imigrant a kim uchodźca [Zasób internetowe]. – <https://mswia.gov.pl/pl/wszystko-co-chcialbys-w/13681, Kim-jest-imigrant-a-kim-uchodzca.html> /aktualizacja na dzień 15 września 2017 r./
4. Strategia rozwoju miasta Wrocławia [Zasób internetowe]. – <http://www.wroclaw.pl/strategia-rozwoju-wroclawia-2030/wroclaw-otwarty-na-imigrantow> /aktualizacja na dzień 15.09.2017/

5. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. [Zasób internetowej]. – <http://isap.sejm.gov.pl> /aktualizacja na dzień 15 września 2017 r./

Received June 13, 2017

Revised July 10, 2017

Accepted August 11, 2017

УДК 159.923-055.26:159.922.76

М. В. Гасюк

gasyukim@gmail.com

М. Я. Дзюбинська

mariczka13@ukr.net

Домінуючий психоемоційний стан матері дитини, хворої на епілепсію

Hasiuk M. B. Predominant psycho-emotional condition of the mother of the child with epilepsy: empirical research / M. B. Hasiuk, M. Y. Dziubynska // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G. S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S. D. Maksymenko, L. A. Onufrieva. – Issue 38. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2017. – P. 83–94.

M. B. Hasiuk, M. Y. Dziubynska. Predominant psycho-emotional condition of the mother of the child with epilepsy: empirical research. The article represents the results of research of predominant psycho-emotional condition of the mother of the child with epilepsy. It was justified the idea that succeeding medical and rehabilitation process depends on the mother's psycho-emotional condition; and it was found the mother's role in the situation with her child's disease.

Based on the analysis of the empirical study, there have been determined the dependence of the mother's predominant condition on the durability of her child's disease. It is proved that a child's epilepsy can be considered as a stressful factor affecting the mother's psycho-emotional condition and determining her depression rising.

It is found out that mothers of adolescent children with the disease for more than 5 years have better indicators of generalized anxiety and emotional stability level, the level of higher self-esteem and more optimistic

M. B. Hasiuk – the scientific contribution of the co-author is 50% ,

M. Y. Dziubynska – the scientific contribution of the co-author is 50% .